

труднощі та бути відкритим до потреб інших. Тому важливо, аби педагоги володіли навичками адаптивної поведінки та могли самостійно корегувати власні психоемоційні стани, що дозволить бути ефективними у вирішенні професійних завдань і злагоджено працювати у соціальній групі.

Перспективи подальших досліджень. Вивчення проблем, що пов'язані з соціально-психологічною адаптацією педагогів загальноосвітніх шкіл до інклюзивної форми навчання, залишаються актуальними. Тому в майбутніх дослідженнях варто працювати над створенням діагностики та корекції адаптивних навичок педагогів.

Список використаної літератури

1. Фройд, З. (2021). *Вступ до психоаналізу. Нові висновки*. Тернопіль: Навчальна книга – БОГДАН [українською мовою].
2. Piaget, J. (1951). *The Psychology of Intelligence*. London: Routledge and Kegan Paul [англійською мовою].

ПЕРСПЕКТИВИ ПРОВЕДЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ПРОСВІТНИЦЬКОЇ ТА ПРОФІЛАКТИЧНОЇ РОБОТИ ЩОДО ПОПЕРЕДЖЕННЯ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

УДК 364.62

Москалюка Володимир Валерійович
Студент спеціальності 053 «Психологія»
КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти»

Анотація У матеріалах для публікації висвітлені основні ознаки домашнього насильства, приділена увага наслідкам домашнього насильства та розкриті принципи комплексного підходу до ефективного подолання таких наслідків.

Ключові слова: Домашнє насильство. Агресія. Акція 16 днів проти насильства. Жертва. Кривдник. Програма для кривдників. Суб'єкти соціальної роботи.

Актуальність дослідження. Здоров'я людини є найціннішим її багатством, є фундаментом на якому будуються людська доля. Здоров'я є запорукою успішного навчання, працевлаштування та побудови кар'єри. Термін «здоров'я» можна умовно поділити на два складники: перше, це здоров'я фізичне і друге, це здоров'я психічне, а психічне здоров'я, в свою чергу - є запорукою фізичного здоров'я.

Всім нам відомо з дитинства, як потрібно слідкувати та піклуватися про своє тіло: правильно харчуватися, дотримуватись режиму дня, здійснювати прогулянки на свіжому повітрі, дозувати час проведений біля телевізора, комп'ютера чи телефону, чистити зуби та періодично відвідувати лікаря, з профілактичною метою. Та мало кого вчать, як слідкувати за здоров'ям психічним. Навпаки, сучасне суспільство живе у шаленому темпі, нас повсюдно оточує величезна кількість інформації, більшість з якої наша свідомість відмітає, не затрачаючи ресурсів на її опрацювання, але значну частину ми встигаємо опрацювати свідомим і не свідомим розумом. Це можуть бути новини із різних джерел масової інформації, спілкування із колегами на роботі, навчальний матеріал вчителів та викладачів, спілкування із однокласниками та одногрупниками, рідними та близькими і дуже – дуже багато реклами...

Мало хто над цим замислюється. Психіка кожної людини реагує на всі ці подразники по різному. Наслідки теж різні. Хтось в повсякденних своїх турботах не помічає та не ставить для себе інших завдань окрім свого життєзабезпечення; хтось після робочого дня «валиться з ніг» та спішить відпочивати; у відповідальних людей та тих у кого є зобов'язання перед рідними ще знаходяться сиди для сім'ї.

А є люди, чий психіці важко самотужки впоратись із суворою буденністю і вони або бояться йти додому, або самостверджуються за рахунок домочадців. Отже, мова піде про Домашнє насильство.

Тема домашнього насильства особливо актуальна ще й тому, що з 25 листопада по 10 грудня розпочинається Всеукраїнська акція «16 днів проти насильства».

Короткий аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми.

Перші дослідження в області домашнього насильства були розпочаті у США, з ініціативи Л. Шермана та Р. Беркса. У цей же час Б. Леві видав книгу, присвячену сімейній жорстокості, де був зроблений висновок про те, що це явище є поширеним, серйозним і може відбуватися серед представників всіх верств суспільства.

У цій області також працювали видатні американські вчені і практики (Р. Джіллес, М. Стейнман, Л. Лерман, Д. Зорза). Крім того, в США знаходяться найбільші центри по розробці науково-теоретичної бази та методології для детального розгляду феномену домашнього насильства. Значні вкладення та дотації у проведення широкомасштабних лонгitudінальних досліджень, у розробку новітніх методів та опанування знаннями стосовно проблеми насильства, в значній мірі характеризує соціальний підхід до неї у Америці (1).

Мета наукової публікації. Визначення та ідентифікування терміну «Домашнє насильство». Розгляд перспектив подолання домашнього насильства.

Завдання статті Розкрити особливості форми проявів домашнього насильства. Розглянути ефективність програм та заходів з протидії домашнього насильства.

Методи та методики дослідження складаються з системного аналізу, архівного методу, порівняння, абстрагування наявних досліджень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблема насильства існує стільки ж скільки існує світ і життя на ньому. Чи то так розпорядилася природа, чи всевишній, але факт залишається фактом.

Відколи існує життя на Землі, усі істоти борються за виживання і у цій боротьбі виживають: сильніші, спритніші, розумніші і найбільш пристосовані. І, з часу коли людина осідлала еволюційну верхівку, вона не тільки підкорила собі предмети неживої і живої природи; рослинний і тваринний світи, вона у цій боротьбі не зупинилась, а продовжила боротися за виживання із собі подібними. Ця боротьба триває і досі.

Не зважаючи на те, що людство живе в епоху новітнього часу та у неоіндустріальний період історичного розвитку суспільства, ми не позбулися основних інстинктів і дуже часто ними керуємось у своїх діях та вчинках, уподібнюючись тваринам. Вдвічі прикро, якщо люди керуються первісними інстинктами, не вмючи спілкуватися, вирішують міжособистісні стосунки, «покрощують показники статистики» такої проблеми, як домашнє насильство. Зважаючи на наслідки (а це: психічні травми, зруйновані сім'ї, суїциди, травмована психіка дітей та інші) суспільство змушене реагувати.

Важливим кроком нашої держави у попередженні насильства в сім'ї можна вважати прийняття Закону України "Про запобігання та протидію домашньому насильству", що свідчить про визнання державою цієї проблеми, винесення її з розряду приватних проблем на державний рівень. Термін «Домашнє насильство» включає в себе значно ширше поняття ніж «Насильство в сім'ї»:

Так, «Насильство в сім'ї» – це «будь-які умисні дії фізичного, сексуального, психологічного чи економічного спрямування одного члена сім'ї по відношенню до іншого члена сім'ї, якщо ці дії порушують конституційні права, як людини та громадянина і наносять йому моральну шкоду, шкоду його фізичному чи психічному здоров'ю».

А «Домашнє насильство» - діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які

спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь (2).

Як зазначено вище, закон розрізняє чотири види домашнього насильства: фізичне; психологічне; економічне; сексуальне. Пропоную розібрати їх трішки докладніше, зупинившись на кожному з них (табл.1).

Таблиця 1

Порівняльні дані з кількості проведених інформаційно-просвітницьких заходів

№ П/П	За III квартали зазначеного року	К-ть проведених інформаційно-просвітницьких заходів	К-ть повідомлень щодо Д/Н
1.	2018	28	160
2.	2019	58	366
3.	2020	23	432
4.	2021	3	160
5.	2022	6	95

Отже, фізичне насильство це - форма домашнього насильства, що включає ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших правопорушень насильницького характеру.

Сексуальне насильство це - форма домашнього насильства, що включає будь-які діяння сексуального характеру, вчинені стосовно повнолітньої особи без її згоди або стосовно дитини незалежно від її згоди, або в присутності дитини, примушування до акту сексуального характеру з третьою особою, а також інші правопорушення проти статевої свободи чи

статевої недоторканості особи, у тому числі вчинені стосовно дитини або в її присутності;

Економічне насильство це - форма домашнього насильства, що включає умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися та інші правопорушення економічного характеру.

Психологічне насильство це - форма домашнього насильства, що включає словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері, якщо такі дії або бездіяльність викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи.

Одним із основних напрямків роботи фахівців, які працюють у соціальній сфері - є запобігання та протидія домашньому насильству. А одним із методів роботи - є інформаційно-просвітницька робота серед населення: у громадських місцях, сім'ях, що перебувають у СЖО та мають ризик потрапляння у складні життєві обставини, у навчальних закладах, розміщення інформаційних повідомлень у друкованих та електронних засобах масової інформації та інше. Окрім цього проводиться індивідуальна корекційна робота з кривдниками (Програми для кривдників). Із групових заходів перевага надається: лекціям, бесідам, відеолекторіям та тренінгам.

Як уже зазначалося, з 25 листопада, у міжнародний день боротьби з насильством, щодо жінок розпочинається щорічна Акція «16 днів проти насильства», яка триває до 10 грудня (День прав людини). І, на прикладі роботи КЗ ЦНСП Липовецької міської ради можна простежити залежність

кількості повідомлень щодо домашнього насильства від кількості проведених інформаційно-просвітницьких заходів.

Висновки: Ефект від проведених заходів, зазвичай, зберігається протягом року, а його показники накладається на наступний. Як показує практика, інформаційно-просвітницька робота сприяє покращенню довіри населення до суб'єктів соціальної роботи, в тому числі й до правоохоронних органів. Всі ці заходи дають змогу, в першу чергу потенційним жертвам домашнього насильства, його ідентифікувати та знати куди звертатися по допомогу. А вже суб'єкти соціальної роботи, в свою чергу, мають надати постраждалим від домашнього насильства кваліфіковану допомогу та вжити дієвих заходів з метою протидії рецидивів та профілактики домашнього насильства.

Перспективи подальших досліджень. Як говорить народна мудрість: «Розумна людина завжди вчиться, тільки дурень усе знає» тому перспектива у дослідженнях та пошуку нових методик боротьби та профілактики домашнього насильства завжди є і буде. І паростки, ази цієї вельми важливої роботи потрібно черпати у фахівців, які найбільш задіяні у цій роботі та мають практичний досвід роботи із жертвами, кривдниками та кризовими сім'ями. Вони, як ніхто інший залюбки можуть поділитися досвідом своєї роботи.

Список використаної літератури:

1. «Актуальність проблеми сімейного насильства» колективна монографія під загальною редакцією професора Т.О. Перцевої, професора В.В. Огоренко. Дніпро (2021.)
2. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» (01.07.2018 р.)